

Tisková zpráva

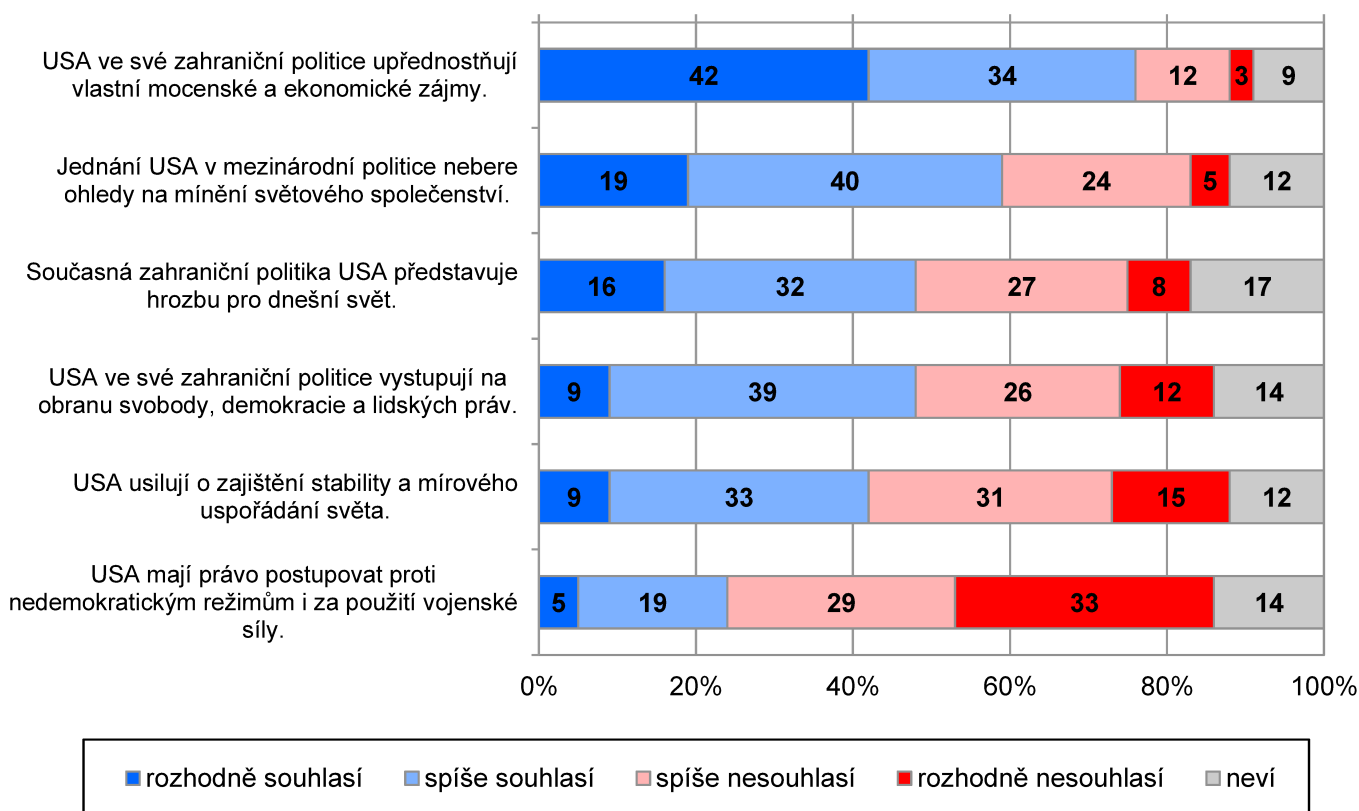
Česká veřejnost o americké zahraniční politice – prosinec 2018

- Více než tři čtvrtiny českých občanů (76 %) si myslí, že Spojené státy americké ve své zahraniční politice upřednostňují své vlastní mocenské a ekonomické zájmy.
- Více než tři pětiny (62 %) naopak nesouhlasí s tím, že Spojené státy americké mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly.
- V porovnání s rokem 2016 vzrostl souhlas s tvrzením, že současná americká zahraniční politika představuje hrozbu pro dnešní svět.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 588; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

➤ Ve svém pravidelném prosincovém šetření se Centrum pro výzkum veřejného mínění SOÚ AV ČR podrobněji zajímalo o názory české veřejnosti na americkou zahraniční politiku. Všem respondentům jsme předložili 6 výroků, s nimiž vyjadřovali míru svého souhlasu či nesouhlasu (viz graf 1).

Graf 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o zahraniční politice a roli USA ve světě (%)¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 1. – 13. 12. 2018, 1078 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Více než tři čtvrtiny (76 %) českých občanů souhlasí s tím, že Spojené státy americké ve své zahraniční politice upřednostňují vlastní mocenské a ekonomické zájmy, opaku věří pouze 15 % obyvatel ČR. Podle téměř tří pětín

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám několik výroků o zahraniční politice USA a Vy mi prosím ke každému z nich řekněte, zda s ním souhlasíte, nebo nesouhlasíte.“

respondentů (59 %) jednání USA v mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství, nesouhlas s tímto výrokem uvedla více než čtvrtina (29 %) dotázaných. Téměř polovinu souhlasných vyjádření jsme ještě zaznamenali u dvou dosti protikladných výroků a to, že současná zahraniční politika USA představuje hrozbu pro dnešní svět (48 % souhlasících, 35 % nesouhlasících) a že USA ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv (48 % souhlasících, 38 % nesouhlasících). Poněkud rozporupně se pak česká veřejnost postavila k tvrzení, že Spojené státy usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa, když s ním souhlasilo 42 % dotázaných a 46 % nesouhlasilo. Výrazná převaha nesouhlasných vyjádření se pak objevila v případě tvrzení, že USA mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly, se kterým souhlasila necelá čtvrtina dotázaných (24 %) a nesouhlasila více než tři pětiny (62 %).

V názorech na americkou zahraniční politiku se příliš neliší muži a ženy. Z hlediska věku mladí lidé do 29 let o něco častěji souhlasili, že Spojené státy americké usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa a že mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly. Naopak častější nesouhlas se u nejmladší kategorie objevil u výroku, že jednání USA v mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství. Ve věkové kategorii nad 60 let se častěji objevil nesouhlas u výroku, že USA mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly. Respondenti s vysokoškolským vzděláním častěji souhlasili s tím, že Spojené státy ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv. Naopak nesouhlas častěji vyjádřili v případě výroku, že USA neberou ohledy na mínění světového společenství a že současná zahraniční politika USA představuje hrozbu pro dnešní svět. Obecně méně kritičtí pak k americké zahraniční politice byli respondenti, kteří důvěřují Donaldu Trumpovi.

Otázka na postoje veřejnosti k americké zahraniční politice bývá do výzkumů CVVM řazena opakovaně, časové srovnání nabízí tabulka 1.

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o zahraniční politice a roli USA ve světě – časové srovnání

	III/03	V/04	II/05	IX/06	X/09	XI/12	IX/16	XII/18
USA ve své zahraniční politice upřednostňují vlastní mocenské a ekonomické zájmy.	82/13	76/15	76/14	78/14	72/20	71/17	78/11	76/15
Jednání USA v mezinárodní politice nebere ohledy na mínění světového společenství.	73/21	64/26	64/24	64/24	51/38	44/40	56/26	59/29
USA ve své zahraniční politice vystupují na obranu svobody, demokracie a lidských práv.	48/42	51/38	48/40	51/38	57/34	66/22	51/35	48/38
Současná zahraniční politika USA představuje hrozbu pro dnešní svět.	57/31	42/41	43/40	44/39	30/55	22/61	42/36	48/35
USA usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa.	44/49	47/44	47/44	47/43	56/35	69/21	44/41	42/46
USA mají právo postupovat proti nedemokratickým režimům i za použití vojenské síly.	20/71	22/64	18/70	22/66	22/66	25/59	24/58	24/62

Pozn.: Údaje v tabulce reprezentují součty podílů příslušných variant odpovědí „spíše“ a „rozhodně“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Poslední výzkum, kde byly otázky zařazeny, se uskutečnil v září 2016, tedy v době kdy v úřadu amerického prezidenta působil Barack Obama a krátce před volbami, z nichž vyšel vítězně současný americký prezident Donald Trump. V porovnání se situací v září 2016 se ale hodnocení americké zahraniční politiky českou veřejností významně nezměnilo, pouze statisticky významně přibýlo (o 6 procentních bodů) těch, kteří souhlasí s tvrzením, že současná americká zahraniční politika představuje hrozbu pro dnešní svět. V současnosti tak tento názor zastává největší podíl respondentů od roku 2004, častěji se k němu přiklonili dotázaní pouze v březnu 2003, kdy v pozici amerického prezidenta působil George Bush. Dále také mírně vzrostl podíl těch, kteří nesouhlasí s tvrzením, že USA usilují o zajištění stability a mírového uspořádání světa (o 5 procentních bodů), že USA ve své zahraniční politice upřednostňují vlastní mocenské a ekonomické zájmy a že USA mají právo postupovat proti demokratickým režimům i za použití vojenské síly (shodně o 4 procentní body).

Uvedené výsledky, které se týkají jednotlivých zkoumaných výroků, lze shrnout do jediného indikátoru, který ukazuje postoj české veřejnosti k americké zahraniční politice prostřednictvím vzájemné relace mezi počty pozitivních a negativních vyjádření na její adresu u každého jednotlivého respondenta. Tyto relace byly následně uspořádány do pěti kategorií (viz tabulku 2).

Tabulka 2: Postoj k zahraniční politice USA (v %)²

	III/03	V/04	II/05	IX/06	X/09	XI/12	IX/16	XII/18
jednoznačně pozitivní	5	5	4	7	7	6	4	4
převážně pozitivní	16	21	19	18	27	35	21	19
neutrální nebo smíšený	17	24	25	22	26	34	27	27
převážně negativní	32	28	26	28	25	17	28	30
jednoznačně negativní	30	22	26	25	15	8	20	20

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

Ze souhrnných výsledků vyplývá to, co naznačily už výsledky v jednotlivých položkách baterie, a sice že celkově se hodnocení americké zahraniční politiky v porovnání s rokem 2016 výrazně nezměnilo, je ovšem podstatně více kritické, než bylo v roce 2012.

V dlouhodobém časovém horizontu pak vidíme, že hodnocení americké zahraniční politiky českou veřejností je v letech 2004 až 2006 a rovněž 2016 a 2018 vzájemně podobné, když se podíl pozitivního hodnocení pohybuje kolem jedné čtvrtiny dotázaných a podíl negativního kolem jedné poloviny. Naopak výrazně pozitivněji byla americká zahraniční politika hodnocena v roce 2009 (34 % respondentů ji hodnotilo pozitivně, 40 % negativně) a především pak v roce 2012 (41 % ji vnímalo pozitivně a 25 % negativně). Naopak nejvíce kritičtí byli respondenti k americké zahraniční politice v roce 2003 (21 % ji vnímalo pozitivně a 62 % negativně).

Z hlediska sebezařazení na pravolevé politické škále je hodnocení zahraniční politiky USA výrazně příznivější v její pravé části a zejména na jejím pravém okraji, jak ukazuje tabulka 3.

Tabulka 3: Postoj k zahraniční politice USA podle sebezařazení na pravolevé škále (%)

	levice	levý střed	střed	pravý střed	pravice
jednoznačně pozitivní	0	4	2	4	8
převážně pozitivní	9	14	18	22	28
neutrální nebo smíšený	27	26	30	25	20
převážně negativní	35	30	30	29	28
jednoznačně negativní	29	26	20	20	16

Pozn.: „Levice“ – respondenti, kteří se zařadili do bodů 1, 2 nebo 3 na jedenáctibodové pravolevé škále; „levý střed“ – body 4 a 5; „střed“ – bod 6; „pravý střed“ – body 7 a 8; „pravice“ – body 9, 10 nebo 11.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 1. – 13. 12. 2018, 1078 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Do kategorie „jednoznačně pozitivní“ jsou zařazeni respondenti s převahou pěti či šesti výroků podporujících nebo kladně hodnotících americkou zahraniční politiku či roli ve světě, v kategorii „převážně pozitivní“ jsou ti s převahou dvou až čtyř takových vyjádření a v kategorii „neutrální nebo smíšený“ figurují lidé, u nichž byl rozdíl mezi příznivými a nepříznivými stanovisky buď nulový, nebo charakterizovaný převahou pouze jediného výroku na jednu či druhou stranu. Kategorie „převážně negativní“ a „jednoznačně negativní“ byly stanoveny analogicky kategoriím „převážně pozitivní“ a „jednoznačně pozitivní“.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v18-12</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>1. - 13. 12. 2018</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>1078</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>225</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem- kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.57</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm190129</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>29. ledna 2019</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý. |
